37761 ـ بیمار است و نمی‌تواند روزه شود

سوال

من روزه‌های قضای بسیاری از رمضان پیشین دارم که هنوز انجامش نداده‌ام و اکنون از مشکلی در معده رنج می‌برم و قادر به روزه نیستم و نمی‌دانم که آیا در آینده خواهم توانست روزه شوم یا خیر (زیرا ممکن است بیماری‌ام مزمن باشد). اکنون دربارۀ رمضان گذشته و روزه‌های قبلی چکار کنم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

از الله، پروردگار عرش بزرگ مسئلت داریم که شما را شفا دهد.

شما در این باره باید به سخن یک پزشک مورد اعتماد عمل کنید؛ اگر بیماری‌ای که از آن رنج می‌برید قابل مداواست باید پس از شفا یافتن روزهایی را که از رمضان کنونی و گذشته روزه نشده‌اید قضا کنید، به دلیل این سخن الله متعال که می‌فرماید:

وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ [بقره: ۱۸۵]

(و کسی که بیمار یا در سفر است [باید به شمارۀ آن] تعدادی از روزهای دیگر [را روزه شود]).

و اگر این بیماری مُزمِن بود و امید به شفایش نبود، باید به جای هر روزی که از این رمضان و رمضان‌های گذشته روزه نمی‌شوید به یک بینوا غذا دهید، زیرا الله تعالی می‌فرماید:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ [بقره: ۱۸۴]

(و بر کسانی که [روزه برایشان] طاقت‌فرساست کفاره‌ای است که خوراک دادن به بینوایی است).

ابن عباس می‌گوید: منظور پیرمرد و پیرزن کهن‌سال است که نمی‌توانند روزه بگیرند پس به جای هر روز به یک بینوا غذا می‌دهند. به روایت بخاری (۴۵۰۵).

و بیماری که امید به شفایش نیست، حکمش همان حکم پیر کهن‌سال است.

ابن قدامه در «المغني» (۴/ ۳۹۶) می‌گوید:

و بیماری که امید به درمانش نیست، روزه نمی‌گیرد و به جای هر روز یک نفر را غذا می‌دهد، زیرا وی در معنای پیر کهن‌سال است.

شیخ ابن عثیمین در «مجالس رمضان» (۳۲) می‌گوید:

ناتوانی که ناتوانی‌اش مستمر است و امید به از بین رفتن این ناتوانی را ندارد ـ مانند کهن‌سال و بیماری که بیماری‌اش امیدِ شفا ندارد همانند کسی که سرطان دارد و مانند آن ـ روزه بر وی واجب نیست زیرا توانی‌اش را ندارد و الله تعالی می‌فرماید: فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ [تغابن: ۱۶] (پس تا جایی که می‌توانید از الله پروا بدارید) و می‌فرماید: لا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلا وُسْعَهَا [بقره: ۲۸۶] (الله هیچ کس را جز به قدر توانش مکلف نمی‌سازد).

اما بر او واجب است که به جای هر روز به یک بینوا غذا دهد.

والله اعلم